

„The Coming Wave. Technology, Power, and the 21st Century’s Greatest Dilemma” de Mustafa Suleyman și Michael Bhaskar – recenzie

Catalin VRABIE | 23.08.2025

The Coming Wave (tradusă în limba română cu titlul „Următorul val”¹) este de departe cea mai bună carte citită de mine în ultimul timp [1, 2]. De ce spun asta? Ei bine... într-un peisaj editorial suprasaturat de titluri despre inteligența artificială (AI), *The Coming Wave* mi-a produs – ca profesor implicat în e-guvernare și politici publice digitale², exact doza rareori întâlnită de luciditate, rigoare și curaj intelectual care justifică superlativul „cea mai bună carte citită de mine în ultimul timp”. Nu este un volum de «hype» tehnologic, ci o cartografiere atentă a riscurilor și a promisiunilor, dublată de un apel la acțiune moral-politică. O recomand cu tărie oricărui decident, cercetător, student sau cetățean care vrea să se gândească serios la viitorul tehnologiei.

Puțin despre autor(-ul principal) și cartea lui

Mustafa Suleyman nu vorbește din vârful unui turn de fildeș ci este cofondator al companiilor *DeepMind*³ și *Inflection AI*, lider în practica științifică, dar și critic reflexiv al propriului domeniu. Interviu pe care l-a acordat în vara lui 2024 editorului șef de la *The Economist* – Zanny Minton Beddoes confirmă această dublă natură de antreprenor vizionar preocupat totodată de etică și de *containment* [3].

Zanny Minton și Mustafa Suleyman

¹ Publicată de editura Bookzone în 2024. Țin să fac aici mențiunea că eu am citit-o în engleză pentru că așa am reușit să pun mâna pe ea prima dată, motiv pentru care poate unele traduceri de aici nu sunt tocmai identice cu cele folosite în versiunea oficială din limba română.

² Și care la rândul lui a scris una, tot în anul 2024, pe această temă (cu promisiunea, neîndeplinită deocamdată, că este una dintr-o serie de cinci) intitulată „AI de la idee la implementare. Traseul sinuos al Inteligenței Artificiale către maturitate” [7] – o recomand.

³ Da, aceeași companie despre care am vorbit în articolul „AlfaFold și Premiul Nobel în Chimie (2024)” [8].

Cartea pleacă de la ideea că două tehnologii generale, AI și biologia sintetică⁴, alcătuiesc „următorul val”, capabil să ne confere „puteri demiurgice” sau să ne arunce într-o catastrofă. Capitolele 1-3 descriu istoria valurilor tehnologice și introduc ceea ce autorul propune ca fiind *The Containment Problem*, adică predispoziția tehnologiei de a se difuza pe scară largă, în valuri, și de a avea impact imposibil de prevăzut sau controlat, inclusiv consecințe negative neprevăzute. Partea a II-a analizează AI-ul și revoluția științifică produsă de acesta în biologie – la momentul lansării cărții nu se știa încă cine vor fi laureații Premiilor Nobel 2024; partea a III-a explică impactul geopolitic, iar a IV-a propune pași concreți către o convergență a intereselor politice ale statelor lumii, industrie și societate – numită de autor „The Grand Bargain”⁵.

Cartea și autorul ei

Structura conceptuală – patru chei de lectură

1. Proliferarea exponențială. Tehnologia tinde să devină mai ieftină, mai puternică și ubicuă: de la racheta Saturn V la imprimanta de ADN pe care și-o poate permite orice mic laborator (25.000 \$).
2. Cele „patru caracteristici”. Asimetrie, hiper-evoluție, omni-utilitate, autonomie. Acestea fac valul greu de stăpânit.
3. Dilema nou apărută. Atât dezvoltarea necontrolată, cât și refuzul dezvoltării pot conduce la dezastru.
4. *Containment*-ul. Un ansamblu de măsuri tehnice, juridice și culturale care să ne mențină „pe drumul îngust” dintre catastrofă și distopie.

Analiza secțiunilor volumului

1. *Homo Technologicus* și lecția istoriei

Suleyman demonstrează elegant cum fiecare revoluție (focul, roata, motorul cu ardere internă) s-a propagat ca un val coerent, dar a produs și „efecte adverse”. Exemplul interdicției presei tipărite în Imperiul Otoman ilustrează de ce barierele politice încetinesc, dar nu blochează difuzarea unui GP-tech⁶.

2. *Următorul val: AI de la clasificare la generație, planificare, biologia sintetică și/sau (re-)scrierea vieții*

Această secțiune dedicată AI-ului surprinde trecerea de la „recunoașterea pisicilor” în videoclipuri YouTube (autorul face referire la experimentul, recunoscut astăzi sub denumirea *Cat finder*, efectuat în 2012 de Andrew Ng de la Stanford [4], la sistemele capabile să elaboreze planuri multi-etape pe un orizont anticipat de 3-5 ani. Pasajele despre *AlphaFold* și „super-valul” bio-AI sunt de referință pentru orice cercetător din zona informaticii aplicate în medicină.

⁴ Să ne amintim faptul că Demis Hassabis, CEO DeepMind a primit în 2024 premiul Nobel în chimie pentru descoperirile extraordinare făcute prin intermediul AI-ului în domeniul biologiei [8].

⁵ Marea negociere.

⁶ General-Purpose technology

Volumul argumentează că imprimantele de ADN și CRISPR reduc costul designului de organisme așa cum tranzistorul a redus costul calculului. Sintagma „biologia e platforma manufacturii distribuite” rezumă revoluția.

3. Atenția trebuie concentrată pe *Fragility Amplifiers & The Grand Bargain*

Suleyman avertizează că statele vor fi expuse (sau supuse) la cinci „amplificatori ai fragilității” tehnologiilor: arme autonome, info-război, piețe hiper-volatile, șocuri pandemice și pierderea monopolului forței. „Marea negociere” propusă reîmparte rolurile: guverne puternice tehnic, companii responsabile și societatea civilă toate acestea fiind co-creatori ai regulilor.

4. Ce trebuie făcut pentru a rămâne pe val?

Aici Suleyman schimbă tonul de la avertisment la arhitectură de soluții: pornește cu un capitol-manifest „Containment Must Be Possible” în care redefinesc *containment*-ul ca ansamblu de mecanisme tehnice, juridice și culturale capabile să tempereze logica exponențială a valului tehnologic, subliniind că scopul nu este oprirea progresului, ci păstrarea controlului colectiv asupra lui. Urmează apoi „Ten Steps Toward Containment”, un program gradual reprezentat metaforic ca straturi concentrice de ceapă: de la siguranță tehnică și audituri obligatorii la „choke points” în lanțurile de aprovizionare, stimulente economice realiniate, alianțe interstatale și chiar mobilizarea culturii civice, toate gândite să ofere câștiguri marginale, capabile să cumpere timp și să îngusteze traseul către o posibilă catastrofă și/sau distopie.

Valoare metodologică și stil

Volumul combină narațiunea istorică, analiza de politici și storytelling personal. Stilul este „energetic și bine documentat”, după cum remarcă Sir Geoff Mulgan pe coperta interioară a volumului. În interviul acordat d-nei Zanny Minton, Suleyman recunoaște că inițial voia un titlu mult mai sumbru (*Containment Is Not Possible*), dar a optat pentru *The Coming Wave* pentru a lăsa loc de speranță. Această balansare între alarmism și optimism pragmatic se vede în întregul text.

Concepte originale

- Conceptul de „*containment onion*” – zece cercuri concentrice, de la siguranță tehnică internă până la mișcări sociale globale.
- Alinierea AI-biologie – argumentul că AI-ul și biologia sintetică formează o buclă de intensificare reciprocă, „nu un val, ci un super-val”.
- Distincția între ACI și AGI – introducerea pragului intermediar *Artificial Capable Intelligence*, util în discuțiile de *policy*.
- Modelul „*delay–detect–defend*” în biosecuritate – inspirat de propunerile lui Kevin Esvelt [5].

Predicții și reflexii

- Personal Intelligence. Autorul anunță un viitor cu „sute de mii de AI-uri personalizate”, fiecare fiind în esență un „șef de cabinet digital”.
- Risc existențial «infinitesimal». Referitor la probabilitatea unei catastrofe AI, Suleyman declară în interviu că este „*negativ zero*” – o poziție mult mai optimistă decât a multor alți colegi de breaslă. În text însă el lasă procentul deschis, sugerând că oricât de mic ar fi riscul, este mai mare ca zero și prin urmare trebuie gestionat corespunzător (chestiune spusă și de Sam Altman, CEO-ul *OpenAI* într-un interviu oferit în 2024 președintei MIT, Sally Kornbluth [6]).
- Rolul guvernelor. Autorul pledează pentru poziția de CTO în guverne și salarii competitive pentru experții publici, idee doar schițată în capitolul despre „grand bargain”.

Puncte tari

- Argumentație trans-disciplinară (istorie, economie, geopolitică, informatică).
- Propuneri realiste: audituri, puncte-strangulare, tratate test-ban pentru pandemii.

- Echilibru între narațiune și date – informații precum cele despre scăderea costului sintezei ADN dau forță argumentului.

Punct(e) slab(e)

Îmi este foarte greu să identific așa ceva. Poate, dacă fac cu adevărat un efort în a găsi nod în papură, aş putea menționa că planului final în zece pași îi lipsește un *timeline*, fiind mai curând un cadru conceptual ce contrastează în abordare cu restul volumului.

Implicații pentru politici publice

- Regândirea competențelor statului. Volumul sugerează ca administrația să devină creator de tehnologie; pentru România, asta înseamnă investiții în cloud guvernamental, rescrierea cadrului de competențe digitale necesar funcționarilor publici și salarizare motivantă.
- Educație publică despre risc. Aversiunea față de pesimism este, spune Suleyman, principalul obstacol în fața dezbaterilor oneste. Curricula universitare ar trebui să includă cursuri de „*Technology Foresight & Containment*”.
- Noul contract social digital. „Marea negociere” presupune transparență reciprocă: corporațiile deschid codul pentru audit, statul deschide date pentru inovare responsabilă... *win-win(-win?)*.

Concluzie. De ce trebuie citită ACUM?!

The Coming Wave este simultan un avertisment și un ghid de navigație. Nu oferă rețete simple, ci catalizează o discuție pe care, dacă nu o avem la timp, vom regreta. Căci, așa cum subliniază autorul, „valul” nu este o metaforă literară, ci un fenomen fizic-economic deja observabil în scăderile de cost și creșterea autonomiei sistemelor. Cartea ne obligă să punem inconfortabila întrebare: suntem pregătiți să stăpânim puterea pe care o dezvoltăm?

Pentru lectura critică, pentru viziunea istorico-prospectivă și pentru curajul intelectual de a propune soluții într-o zonă unde majoritatea se limitează la constatări, volumul autorilor Suleyman & Bhaskar rămâne „lectura esențială a momentului” și din nou, fără exagerare, cea mai impresionantă carte pe care am parcurs-o în ultima perioadă.

O recomand cu tărie.

References

- [1] M. Suleyman și M. Bhaskar, *The Coming Wave*, New York: Bodley Head, 2023.
- [2] Carturesti, „Urmatorul val,” 2024. [Interactiv]. Available: <https://carturesti.ro/carte/urmatorul-val-3204465058>. [Accesat 2025].
- [3] Intelligence Squared, „Mustafa Suleyman on The Coming Wave of AI, with Zanny Minton Beddoes,” 2024. [Interactiv]. Available: <https://www.youtube.com/watch?v=S908LlqOLq0>. [Accesat 2025].
- [4] BBC, „Google computer works out how to spot cats,” 2012. [Interactiv]. Available: <https://www.bbc.co.uk/news/technology-18595351>. [Accesat 2025].
- [5] K. Esvelt, *Delay, Detect, Defend: Preparing for a Future in which Thousands Can Release New Pandemics*, Geneva: GCSP, 2022.
- [6] Nero Bird, „Sam Altman talks with MIT President about AI,” 2024. [Interactiv]. Available: https://www.youtube.com/watch?v=_Vik6UJTFyk. [Accesat 2025].
- [7] C. Vrabie, *AI de la idee la implementare. Traseul sinuos al Inteligenței Artificiale către maturitate. [AI from idea to implementation. The winding path of Artificial Intelligence to maturity]*, Bucharest: Pro Universitaria, 2024.
- [8] C. Vrabie, „AlfaFold și Premiul Nobel în Chimie (2024),” *All in on Tech (AIoT)*, vol. 1, 2025.

⁷ Ultimul *win* îi este asociat societății.